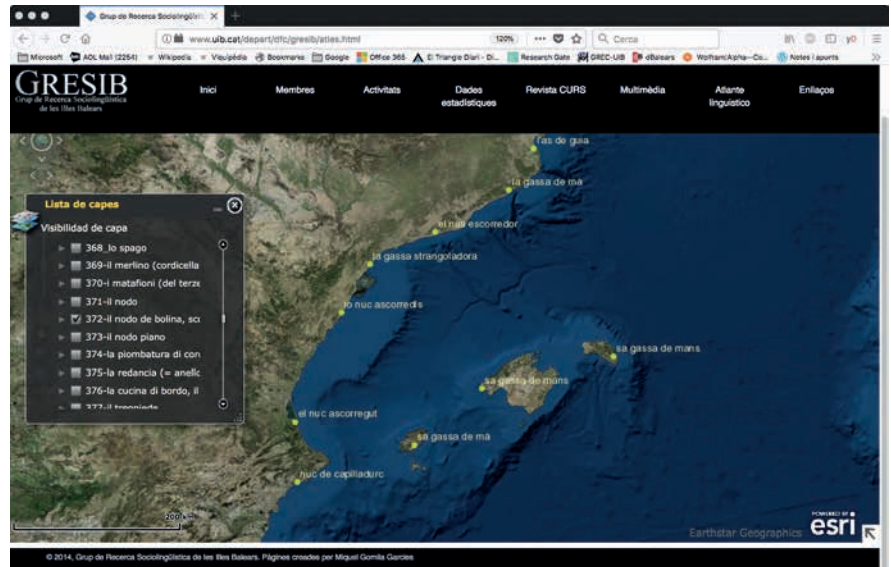

L'Atles lingüístic mariner de Francesc de B. Moll

Entre 1966 i 1970, Francesc de B. Moll va complir el seu compromís amb l'empresa de l'Atlante linguistico mediterraneo i va completar les enquestes que li corresponien d'aquest projecte: les que s'havien de fer a les localitats catalanes dins l'Estat espanyol triades pel comitè organitzador. Eren aquestes: l'Escala, Blanes, Vilanova i la Geltrú, l'Ametlla, Peníscola, Cullera, la Vila Joiosa, Eivissa, el Port d'Andratx i Maó. Unes altres dues poblacions catalanes quedaven per a enquestadors no espanyols: de Banyuls se n'encarregà el montpellerenc Louis Michel, i de l'Alguer, Oronzo Parlàngeli, pullès, aleshores professor a la Universitat de Bari. Francesc de B. Moll guardà una còpia de les enquestes i n'envià una altra a la Fundació Cini de Venècia, la institució que patrocinava aquesta gran recerca. La intenció era fer un gran atlas de la terminologia marinera de tota la Mediterrània i la mar Negra, però aquest atlas no s'arribà a realitzar i les enquestes quedaren arxivades a la Fundació Cini, on podien ser consultades per qui volgués, sense, però, ser publicades de moment. Moll, amb la còpia que es va quedar de les enquestes, va fer unes llistes semiortografiades de les respostes de cada població; qualcuna, fins i tot mecanografiada, però la majoria manuscrites. No sabem què volia fer amb aquestes llistes, però la realitat és que varen quedar inèdites, com tot el material de l'atles, i guardades al seu arxiu, d'on les vaig rescatar fa uns anys amb la intenció de dar-les a conèixer i amb les quals hem confeccionat aquest Atlas. Les llistes de totes les localitats no són completes, sinó que hi ha localitats amb més informació que d'altres, però,

cinquanta anys després de feta la recollida, tenen un gran interès per al coneixement del nostre vocabulari mariner, perquè els entrevistats varen ser persones implicades en la feina a la mar, mariners i pescadors autòctons, poc influïts encara per la llengua dominant castellana, bons coneixedors dels termes propis. Avui en dia, amb tantes d'innovacions tecnològiques i els oficis marins majoritàriament exercits per persones arribades de fora (moltes fins i tot d'àrees lingüístiques no romàniques), bona part del fons lèxic tradicional ha caigut en desús i és desconegut pels qui treballen en aquest àmbit; un gran nombre de termes relatius a navegació i pesca en l'actualitat els podríem recollir amb molta de dificultat (o simplement no els recolliríem), i fins i tot amb els noms dels peixos i altres animals marins, que no han canviat, trobaríem problemes per arrebregar-los, perquè les denominacions oficials en castellà (convertides en les comercials per antonomàsia)

s'han imposat entre els nous pescadors i mariners. L'Atlas, doncs, és una font important de lèxic especialitzat relacionat amb la mar i les feines que s'hi fan; un lèxic, tanmateix, que no pot ser pres com a referència inequívoca sense un estudi que l'avalí o, en qualche cas, el descarti. Per a la transcripció dels documents de Moll vàrem comptar amb la col·laboració de dues exalumnes becades (Maria Salvà i Rosa Cantallops), i la materialització concreta de l'Atlas, en versió informàtica, ha anat a càrrec del Servei de Sistemes d'Informació Geogràfica i Teledetecció de la Universitat de les Illes Balears, dirigit pel doctor Maurici Ruiz. Es pot consultar, i conèixer-ne els principals detalls històrics, en aquesta adreça: <http://gresib.uib.cat/Projectes-de-recerca/Variacio/Atlas-linguistic/>

JAUME CORBERA POU
Universitat de les Illes Balears